

Fritt behandlingsvalg

Status per 2. tertial 2020

Rapport
IS-2958

Innhold

Innhold	1
Sammendrag	3
1. Innledning	5
1.1 Bakgrunn	5
2. Leverandører i godkjenningsordningen	6
2.1 Omfang av søknader og godkjente institusjoner	6
2.2 Oppfølging av leverandører	9
3. Aktivitet og utbetalte refusjoner	10
3.1 Aktivitet i godkjenningsordningen	10
3.2 Utbetalte refusjoner i godkjenningsordningen	19

Sammendrag

Det har vært vekst i antall pasienter som benytter seg av godkjenningsordningen i Fritt behandlingsvalg (FBV) fra 2. tertial 2019 til 2. tertial 2020. Dette gjelder for alle de tre tjenesteområdene TSB, psykisk helsevern for voksne og somatiske tjenester. Om lag 5 900 pasienter mottok tjenester i godkjenningsordningen i 2. tertial 2020.

Fritt behandlingsvalg (FBV) ble etablert i november 2015 og omfattet flere tiltak som rett til å velge behandlingssted, økt bruk av private leverandører gjennom kjøpsavtaler, samt en ordning for private tilbydere uten kjøpsavtale til å utføre tjenester finansiert av det offentlige (godkjenningsordningen).

Helsedirektoratet har i oppdrag å følge med på utviklingen i Fritt behandlingsvalg. Det utarbeides i den forbindelse tre rapporter i året som har til hensikt å fremskaffe oppdaterte data på hovedstørrelser i ordningen. Dette kan brukes som underlag for videre utvikling og styring av ordningen. Denne rapporten presenterer data for godkjenningsordningen i Fritt behandlingsvalg for perioden 3. tertial i 2015 til 2. tertial i 2020.

Flere pasienter i 2. tertial 2020 sammenlignet med 2. tertial 2019

Det var om lag 5 900 pasienter som mottok tjenester hos leverandører registrert i godkjenningsordningen i 2. tertial 2020. Dette var omkring 250 flere pasienter sammenlignet med 2. tertial i 2019. Det er innen tjenesteområdet somatikk pasientvolumet har økt mest siden oppstarten av FBV i 2015. Nivået av pasienter innen psykisk helsevern for voksne og TSB har etter hvert blitt mer stabilt, men på et lavere nivå enn for somatiske tjenester. Det er fortsatt relativt få pasienter innen psykisk helsevern for barn og unge, samt innen habilitering og rehabilitering.

Høy andel pasienter fra Sør-Øst

Det er fortsatt geografisk variasjon i bruk av godkjenningsordningen. De fleste som benytter seg av ordningen innenfor fagområdene TSB, psykisk helsevern for voksne og somatikk har bosted i region Sør-Øst, mens det er relativt få pasienter fra Midt-Norge og Nord. Det er flest godkjente leverandører i Sør-Øst og dette bidrar trolig til en høyere andel pasienter fra denne regionen.

121 millioner kroner i utbetalte refusjoner i 2. tertial 2020

Aktiviteten rapportert hittil i 2020 utgjør 240 millioner kroner i utbetalte refusjoner. Utbetalingene for 2. tertial 2020 økte med 36 prosent sammenlignet med 2. tertial 2019. Det er TSB som står for den største andelen av utbetalte refusjoner i 2. tertial 2020 med om lag 72 millioner kroner. Psykisk helsevern for voksne og somatikk ligger omtrent på samme nivå med henholdsvis 26 og 22 millioner kroner.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Fritt behandlingsvalg (FBV) ble etablert 1. november 2015, og omfattet ordningen fritt sykehusvalg og andre tiltak (øke kjøp hos private aktører og avvikling av aktivitetsbestillingen) som eksisterte før oppstart av FBV. I tillegg ble det mulig for private tilbydere uten kjøpsavtale med regionalt helseforetak (RHF) å utføre tjenester finansiert av det offentlige gjennom godkjenningsordningen.

Målene med FBV er:

- Reduserte ventetider
- Økt valgfrihet for pasientene
- Stimulering til økt effektivitet i offentlige sykehus

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) har gitt Helsedirektoratet i oppdrag å følge med på ordningen, blant annet for å kunne gi løpende informasjon om utvikling i sentrale størrelser relevant for ordningen.

Denne rapporten gir en presentasjon av oppdaterte resultater for aktivitet og kostnader (utbetalte refusjoner) hvor data til og med 2. tertial 2020 er inkludert.

2. Leverandører i godkjenningsordningen

2.1 Omfang av søknader og godkjente institusjoner

I godkjenningsordningen innen FBV må aktuelle leverandører søke om å bli godkjent for en eller flere FBV tjenester. Kriteriene som må oppfylles er beskrevet i gjeldende forskrift¹. Figur 1 viser omfanget av søknader som Helfo har mottatt siden oppstarten i november 2015. Det er fordelt mellom tjenesteområdene, og søknader som omfatter to tjenesteområder vises som egen kategori. Det er flere leverandører som har sendt søknad flere ganger og for flere tjenesteområder eller tjenester, slik at antall søknader vil være høyere enn antall leverandører.

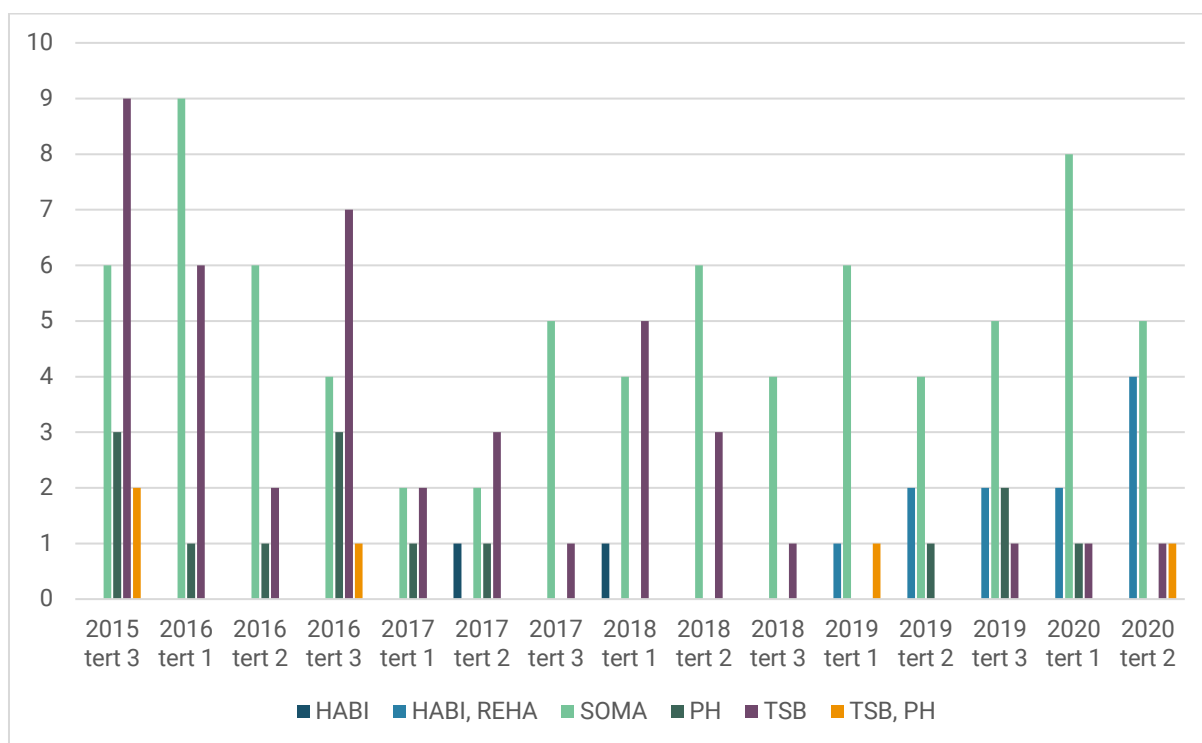
Siden oppstarten i 2015 har det kommet inn totalt 150 søknader. Det har kommet inn flest søknader for tjenester innen somatikk og TSB, med henholdsvis 76 og 42 søknader. I løpet av 2. tertial 2020 ble det mottatt 11 søknader, hvor 4 var innen habilitering og rehabilitering, 5 innen somatikk, 1 innen TSB og 1 søknad innenfor både TSB og psykisk helsevern. Dette er 4 flere mottatte søknader sammenlignet med 2. tertial 2019. Av disse søknadene ble 2 annullert og 4 godkjent, mens 5 søknader fortsatt var under behandling innen utgangen av august 2020.

Figur 2 viser antall godkjente søknader per 2. tertial 2020, fordelt etter tidspunkt for vedtak. 12 søknader ble godkjent i 2. tertial 2020. Av disse 12 godkjente søknadene ble 4 mottatt i 2. tertial 2020, 4 i 1. tertial 2020, 3 i 3. tertial 2019 og 1 i 2. tertial 2019.

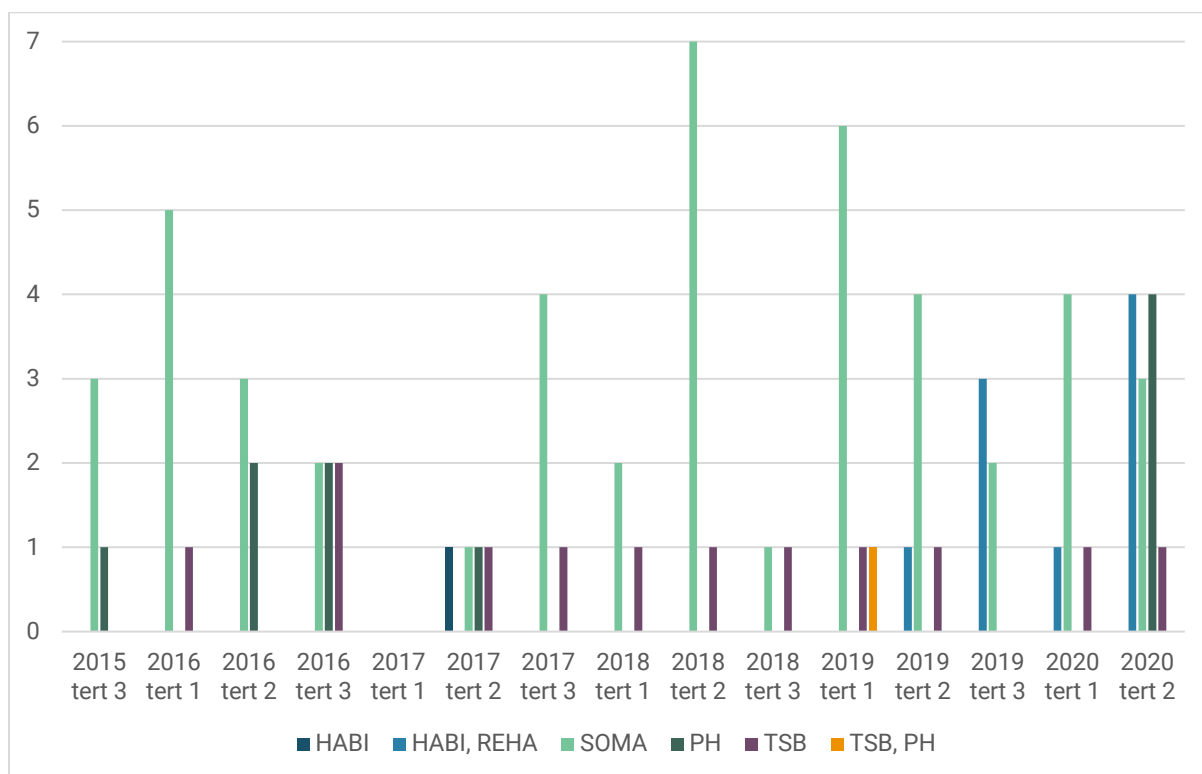
Helfo skal følge med på at godkjente leverandører overholder vilkår og forpliktelser gjennom hele godkjenningsperioden. Dersom leverandørene ikke lenger oppfyller de ulike forpliktelsene kan Helfo trekke tilbake godkjenningen i nytt vedtak.

¹ «Forskrift om private virksomheters adgang til å yte spesialisthelsetjenester mot betaling fra staten»
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-10-29-1232>

Figur 1: Antall mottatte søknader i godkjenningsordningen i perioden fra 3. tertial 2015 til og med 2. tertial 2020².
Kilde: Helfo.

Figur 2: Antall godkjente søknader i godkjenningsordningen i perioden fra 3. tertial 2015 til og med 2. tertial 2020.
Kilde: Helfo.

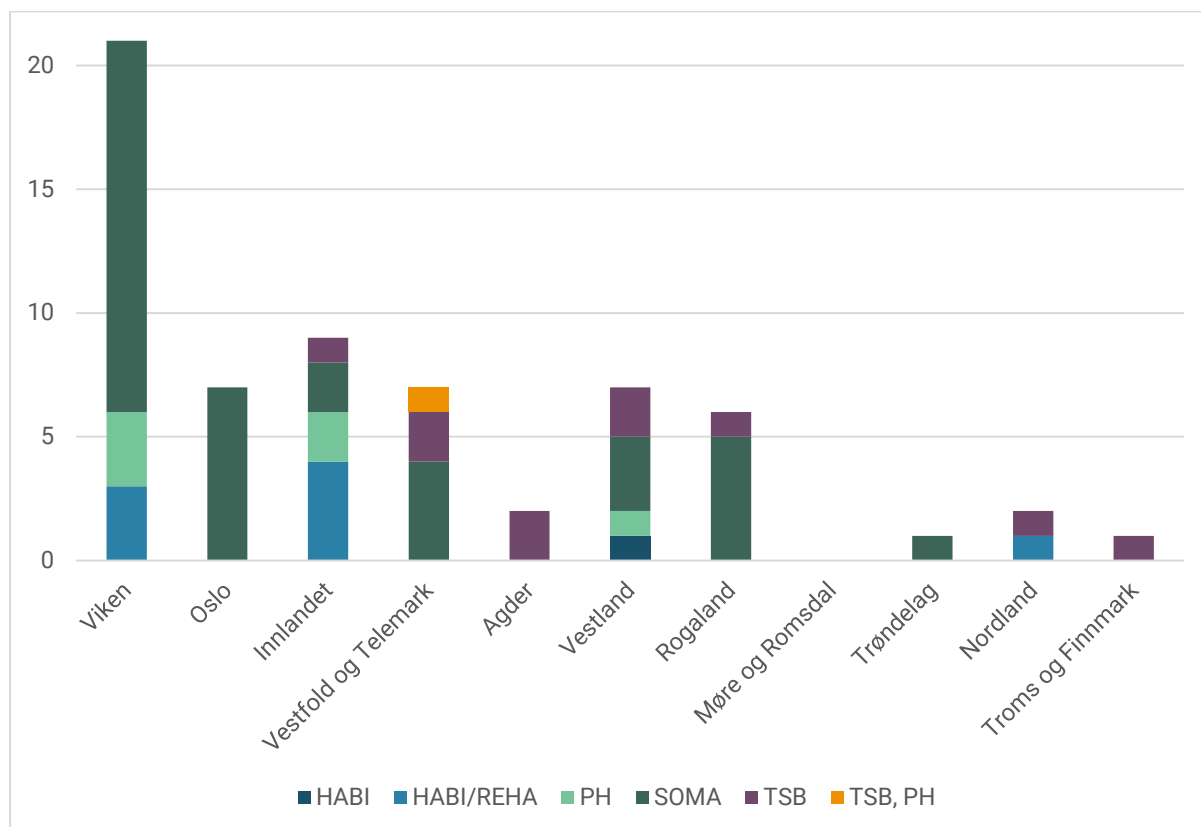

² HABI: Habilitering, HABI/REHAB: Habilitering og rehabilitering, SOMA: Somatikk, PH: Psykisk helsevern, TSB: Tverrfaglig spesialisert rusbehandling, TSB/PH: Tverrfaglig spesialisert rusbehandling og psykisk helsevern.

Figur 3 viser antall godkjente leverandører per utgangen av 2. tertial 2020, fordelt på fylke. Leverandørene som ble godkjent i 2. tertial 2020 var lokalisert i følgende fylker: Viken (3 somatikk, 2 psykisk helsevern, 1 TSB), Oslo (1 somatikk), Innlandet (1 TSB, 2 habilitering/rehabilitering), Vestland (1 psykisk helsevern) og Nordland (1 habilitering/rehabilitering).

Som i tidligere rapporter kan vi fortsatt se en geografisk skjev fordeling av leverandørene i godkjenningsordningen. Det er særlig få leverandører i Agder, Møre og Romsdal, Trøndelag, Nordland samt Troms og Finnmark. Aktuelle pasienter i disse områdene kan selvsagt velge leverandører i andre områder, men nærhet til tilbudet kan ha betydning for en god del pasienter ved valg av behandlingssted. Se også punkt 3.1 som beskriver geografisk fordeling av pasienter i godkjenningsordningen

Figur 3 Antall godkjente leverandører per 2. tertial 2020 etter fylke de er lokalisert, samlet og fordelt på tjenesteområde. Kilde: Helfo

2.2 Oppfølging av leverandører

Helfo er godkjennings- og oppfølgingsenhet i FBV-ordningen, og har som ansvar å påse at leverandørene overholder vilkår og forpliktelser i FBV-forskriften, gjennom hele godkjenningsperioden. Godkjente leverandører forplikter seg på sin side å varsle Helfo dersom vilkårene for godkjenningen ikke lenger er til stede.

Alle godkjente FBV-leverandører skal følges opp med utgangspunkt i et generelt og obligatorisk oppfølgingsløp. I tillegg skal oppfølgingen tilpasses den enkelte leverandør, hvor generelle risikobetraktninger vil være med på å påvirke både hyppighet og intensitet.

Helfo har innført obligatoriske oppstartsmøter for leverandører som er godkjent fra januar 2018. Oppstartsmøtene skal gjennomføres innen 6 måneder etter at godkjenningen er gitt, og dette møtet vil danne utgangspunkt for videre oppfølging i godkjenningsperioden (5 år)³.

Helfo har utført 1 oppfølgingsmøte og 7 oppstartsmøter i 2. tertial 2020. I ettertid har det blitt utformet egne oppfølgingsrapporter til samtlige leverandører. Rapportene blir publisert på Helfo sine nettsider (helfo.no). Som en følge av den pågående Covid-19 situasjonen har Helfo gjennomført alle møter med FBV-leverandørene per video i 2. tertial 2020. Helfo har hatt gode erfaringer med dette og oppgir at dette er noe de vil fortsette med fremover.

Det er Helsedirektoratet som fastsetter prisene på de enkelte tjenestene, og skal i prisfastsettelsen legge til grunn de prinsipper som er beskrevet i forarbeidene til forskriften.⁴ I tråd med forarbeidene skal Helsedirektoratet årlig revidere prisene, og innspill fra både hovedorganisasjoner og enkeltleverandører til prisnivået blir vurdert i denne prosessen. For de fleste tjenestene er det fortsatt et tema om prisene ligger på et riktig nivå og hva som inngår i prisen.

Flere leverandører oppgir utfordringer vedrørende informasjon til pasienter om retten til fritt behandlingsvalg. Enkelte FBV-leverandører oppgir at sykehusene sender rettighetsvurderte henvisninger direkte uten at pasienten har blitt kontaktet. Dette utfordrer et av målene med ordningen om at pasienten skal ha mulighet til å velge behandlingssted selv.

³ Tidspunkt for oppstartsmøter har blitt endret fra 1-3 måneder til 6 måneder i løpet av 2020. Bakgrunnen for dette er at flere av leverandørene ikke hadde hatt aktivitet før det var gått 3 måneder, og at både Helfo og Leverandørene fikk bedre utbytte av oppstartsmøtene etter at de har behandlet pasienter.

⁴ "Høring - forslag til forskrift om private virksomheters adgang til å yte spesialisthelsetjenester mot betaling fra staten - fritt behandlingsvalg" <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--forslag-til-forskrift-om-private-virksomheters-adgang-til-a-yte-spesialisthelsetjenester-mot-betaling-fra-staten--fritt-behandlingsvalg/id2409115/>

3. Aktivitet og utbetalte refusjoner

Godkjenningsordningen i Fritt behandlingsvalg omfatter alle tjenesteområder, men mot ulike pasientgrupper. Innen somatisk område er det i all hovedsak polikliniske eller dagkirurgiske tjenester som er inkludert, mens det for psykisk helsevern og rusbehandling (TSB) er døgntjenester som inngår. Innen habilitering ble det innført tjeneste for dagopphold i juli 2017, mens det for rehabilitering har blitt innført døgntjenester fra 2019 og polikliniske tjenester fra 2020. Når det er ulike omsorgsnivå for tjenestene har det betydning for hvordan vi måler utviklingen i aktivitet, samt sammenligningen mellom tjenesteområder. Det er for eksempel mindre ressurskrevende å øke antall polikliniske pasienter enn døgnpasienter, men målt i antall dager/døgn eller kostnader kan utviklingen for døgn være sterkere.

3.1 Aktivitet i godkjenningsordningen

Utvikling i antall pasienter

Tabell 1 viser at det totalt er 43 500 pasienter som har mottatt tjenester hos private tilbydere registrert i godkjenningsordningen siden oppstarten i 2015. Hittil i 2020 var det om lag 11 900 pasienter som mottok tjenester i ordningen. Dette var i overkant av 1 700 flere pasienter sammenlignet med antall pasienter på samme tid i fjor. Merk imidlertid at noen pasienter kan være med i flere årganger slik at antallet unike pasienter kan være lavere enn vist. Det samme gjelder for tabellene og figurene som viser antall pasienter per tertial og per måned. Det er unike pasienter per tertial og per måned som ligger til grunn for disse tallene.

Det er pasienter som mottar somatiske tjenester som utgjør det største volumet av antall pasienter og det er disse pasientene som har hatt den største økningen siden oppstartsåret og frem til i dag. Som nevnt tidligere er det forskjeller i type tjenester som inngår mellom tjenesteområdene. For somatiske tjenester er det i hovedsak utredninger og dagkirurgiske behandlinger som inngår, mens det for TSB og psykisk helsevern er døgntjenester.

Tabell 2 viser at det har vært en jevn vekst i antall pasienter innen TSB og somatiske tjenester de siste årene, selv om det har vært en liten nedgang i antall pasienter innen TSB fra 1. tertial til 2. tertial i 2019. Sammenlignet med 2. tertial 2019 ser vi en økning i antall pasienter for alle tjenesteområdene, med unntak av tjenester innen psykisk helsevern for barn og unge. 5 pasienter mottok tjenester innen psykisk helsevern for barn og unge i 2. tertial 2019 mot 1 pasient i 2. tertial 2020. Figur 4 viser antall pasienter i godkjenningsordningen per måned for de tre tjenesteområdene med høyest volum, somatikk, psykiske helsevern for voksne og TSB. Av disse er det tjenesteområde somatikk som volummessig har størst månedlig variasjon i antall pasienter.

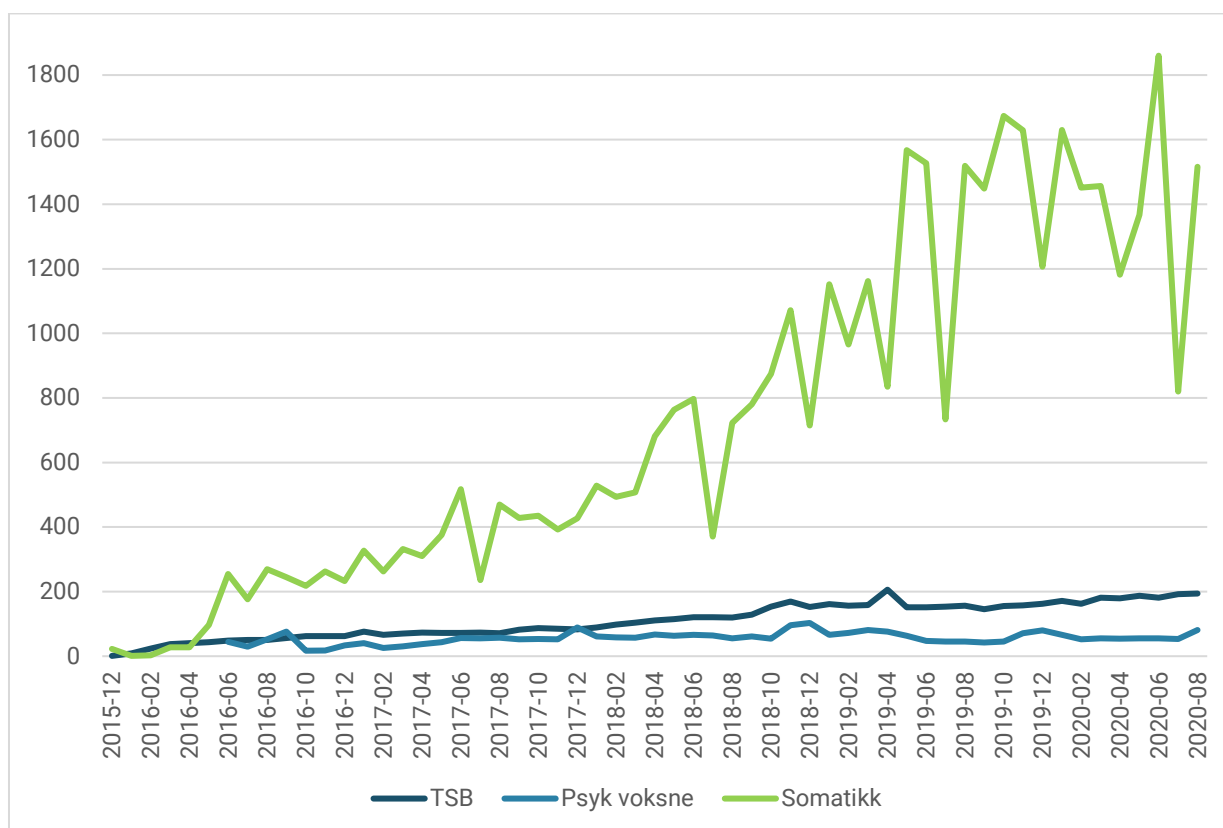
Tabell 1: Antall pasienter i godkjenningsordningen, per tjenesteområde og totalt, i perioden fra 2015 til og med 2. tertial 2019. Kilde: KUHR.

	2015	2016	2017	2018	2019	Per 2. tert 2020	Totalt
TSB	1	157	250	400	499	581	1 888
Psyk voksne	92	132	169	257	219	236	1 105
Psyk barn/unge	0	0	5	9	10	4	28
Somatikk	23	1 792	4 435	8 110	15 007	11 026	40 393
Habilitering	0	0	6	15	27	35	83
Rehabilitering	0	0	0	0	10	5	15
Totalt	116	2 081	4 865	8 791	15 772	11 887	43 512

Tabell 2: Antall pasienter i godkjenningsordningen, per tjenesteområde og per tertial, i perioden fra 2018 til og med 2. tertial 2020. Kilde: KUHR.

	1.tert 2018	2.tert 2018	3.tert 2018	1. tert 2019	2. tert 2019	3. tert 2019	1.tert 2020	2. tert 2020
TSB	165	193	228	301	231	224	270	311
Psyk voksne	100	89	167	110	81	118	129	107
Psyk barn/unge	4	7	6	8	5	4	3	1
Somatikk	2 187	2 633	3 405	4 075	5 294	5 871	5 593	5 433
Habilitering	7	9	10	17	14	12	15	20
Rehabilitering	0	0	0	0	0	10	5	0
Totalt	2 463	2 931	3 816	4 511	5 625	6 239	6 015	5 872

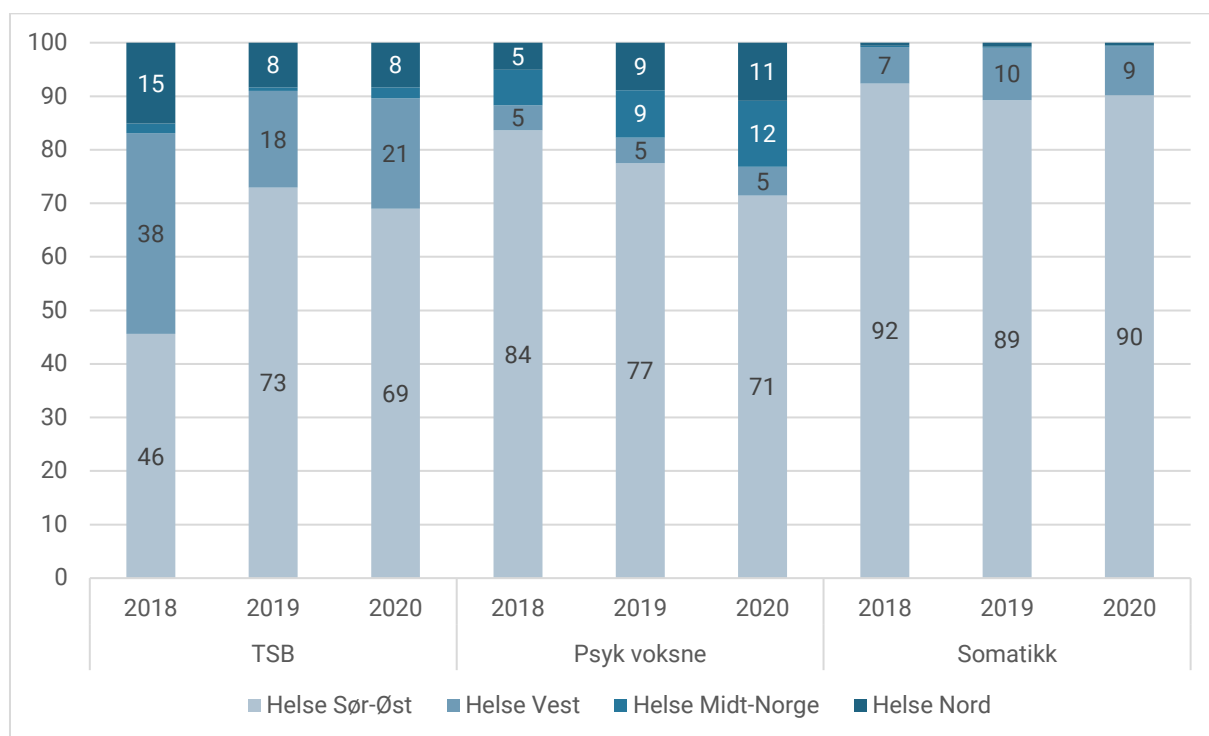
Figur 4: Antall pasienter i godkjenningsordningen, per tjenesteområde og per måned, i perioden fra 2016 til og med 2. tertial 2020. Kilde: KUHR

Geografisk fordeling av pasienter

Figur 5 viser andel pasienter etter bostedsregion, mens tabell 3 viser volumtall fordelt etter fylke. Det er høyere andel pasienter fra Helse Sør-Øst enn andelen befolkning skulle tilsi for de tre tjenesteområdene somatikk, psykisk helsevern for voksne og TSB. Dette gjelder spesielt for somatikk hvor 90 prosent av pasientene kommer fra regionen Sør-Øst. Innad i Sør-Øst kommer en stor andel av pasientene fra fylkene Viken og Oslo samt Vestfold og Telemark. For psykisk helsevern for voksne er det fylkene Viken og Innlandet som hadde størst andel av pasienter per 2. tertial 2020. Sammenlignet med tall for 2019 ser vi en nedgang i pasientandelen fra Viken fylke så langt i 2020. For pasienter som mottar tjenester innen TSB er det fylket Vestfold og Telemark, etterfulgt av Agder, Oslo og Viken som hadde størst andel av TSB pasienter per 2. tertial 2020.

Figur 5: Prosentandel pasienter etter bostedsregion for tjenesteområdene i godkjenningsordningen i perioden fra 2018 til og med 2. tertial 2020. Kilde: KUHR.

Tabell 3: Antall pasienter per tjenesteområde fordelt på bostedsfylke for 2019 og 2. tertial 2020. Kilde: KUHR

	2019			Per 2. tertial 2020		
	TSB	Psyk voksne	Somatikk	TSB	Psyk voksne	Somatikk
Viken	91	84	6 650	74	47	5 181
Oslo	73	40	3 877	90	23	2 775
Innlandet	15	45	191	24	49	95
Vestfold og Telemark	145	30	2 425	111	18	1 812
Agder	88	11	84	99	8	34
Vestland	58	4	278	60	4	832
Rogaland	44	9	1 180	59	7	174
Møre og Romsdal	2	14	12	7	15	8
Trøndelag	2	10	15	5	10	10
Nordland	21	7	28	19	9	12
Troms og Finnmark	26	17	82	29	13	41
Ukjent			13			8
Totalt	565	271	14 835	577	203	10 982

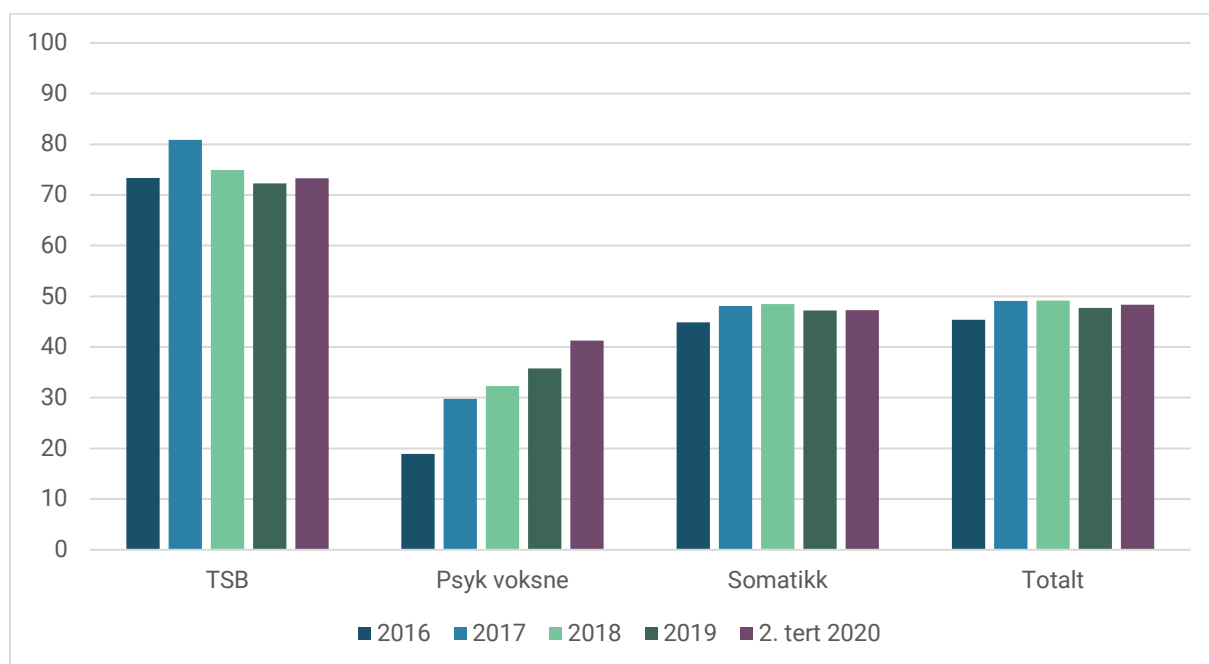
Fordeling av pasienter etter kjønn

De forskjellige tjenesteområdene har ulik fordeling mellom kvinnelige og mannlige pasienter. Tabell 4 viser fordelingen mellom kvinner og menn, og mellom de ulike tjenesteområdene for perioden fra 1. tertial 2016 til og med 2. tertial 2020. Andelen menn som mottok somatiske tjenester var på 47 prosent per 2. tertial i 2020, i det psykiske helsevernet for voksne var den mannlige andelen på 41 prosent, og for TSB var den mannlige andelen på 73 prosent. Fordelingen mellom kvinner og menn i de ulike tjenestene har vært nokså stabil siden 2016, med unntak av tjenesteområdet psykisk helsevern for voksne, hvor den mannlige andelen har gått fra 19 prosent i 2016 til 36 prosent i 2019, og 41 prosent per 2. tertial i 2020.

Tabell 4: Antall pasienter per tjenesteområde i godkjenningsordningen i perioden fra 2016 til og med 2. tertial 2019 fordelt på kvinner og menn. Kilde: KUHR.

Tjenesteområde		2016	2017	2018	2019	Per 2. tert 2020
TSB	Kvinner	41	47	96	119	147
	Menn	113	199	287	310	403
Psyk helsevern voksne	Kvinner	107	118	172	140	118
	Menn	25	50	82	78	83
Psyk helsevern barn/unge	Kvinner	0	3	7	9	4
	Menn	0	2	2	1	0
Somatikk	Kvinner	987	2 298	4 156	7 834	5 791
	Menn	804	2 130	3 913	6 998	5 191
Habilitering	Kvinner	0	3	8	15	25
	Menn	0	3	7	12	10
Rehabilitering	Kvinner	0	0	0	1	0
	Menn	0	0	0	9	5
Totalt	Kvinner	1 135	2 469	4 439	8 118	6 085
	Menn	942	2 384	4 291	7 408	5 692

Figur 6: Andel menn (pasienter) i godkjenningsordningen etter tjenesteområde i perioden fra 2016 til og med 2. tertial 2019. Kilde: KUHR.

Aktivitet per FBV-tjeneste

Det er betydelige forskjeller i hvilken grad de ulike tjenestene i godkjenningsordningen blir benyttet. Det har ikke vært et mål at antall pasienter skal være likt fordelt på tjenestekodene, men det er en forventning om at alle tjenestene på sikt skal bli benyttet av minst noen pasienter.

Under viser tabell 5, 6 og 7 antall regninger (episoder) per FBV-tjenestekode, mens figur 7, 8 og 9 viser andel regninger (episoder) fordelt på FBV-tjenestekodene innenfor TSB, psykisk helsevern for voksne og somatikk, i perioden fra 2016 til og med 2. tertial 2020. Det er for lavt volum for psykisk helsevern for barn og unge, habilitering og rehabilitering til at det er inkludert her.

For somatiske tjenester vil en regning tilsvare en utredning (konsultasjon), et dagkirurgisk inngrep eller døgnekirurgi, mens innen psykisk helsevern og TSB vil det tilsvare et oppholdsdøgn. Det er i hovedsak et en-til-en-forhold mellom en FBV-tjenestekode og et tilhørende refusjonsbeløp. Unntaket er for psykisk helsevern og TSB hvor flere FBV-tjenestekoder kan ha samme refusjonsbeløp. Godkjenningsordningen i FBV har nå eksistert i snart 5 år. Selv etter så lang tid er det fortsatt noen få FBV-tjenester hvor det ikke er registrert pasienter og regninger, som vist i tabellene under.

Innen TSB er det registrert regninger for alle tjenestekodene. Det er tjenestekoden RB01 Ordinær døgnbehandling som har hatt den største andelen av regninger siden 2016, og antall regninger innen denne behandlingen har økt jevnt i perioden.

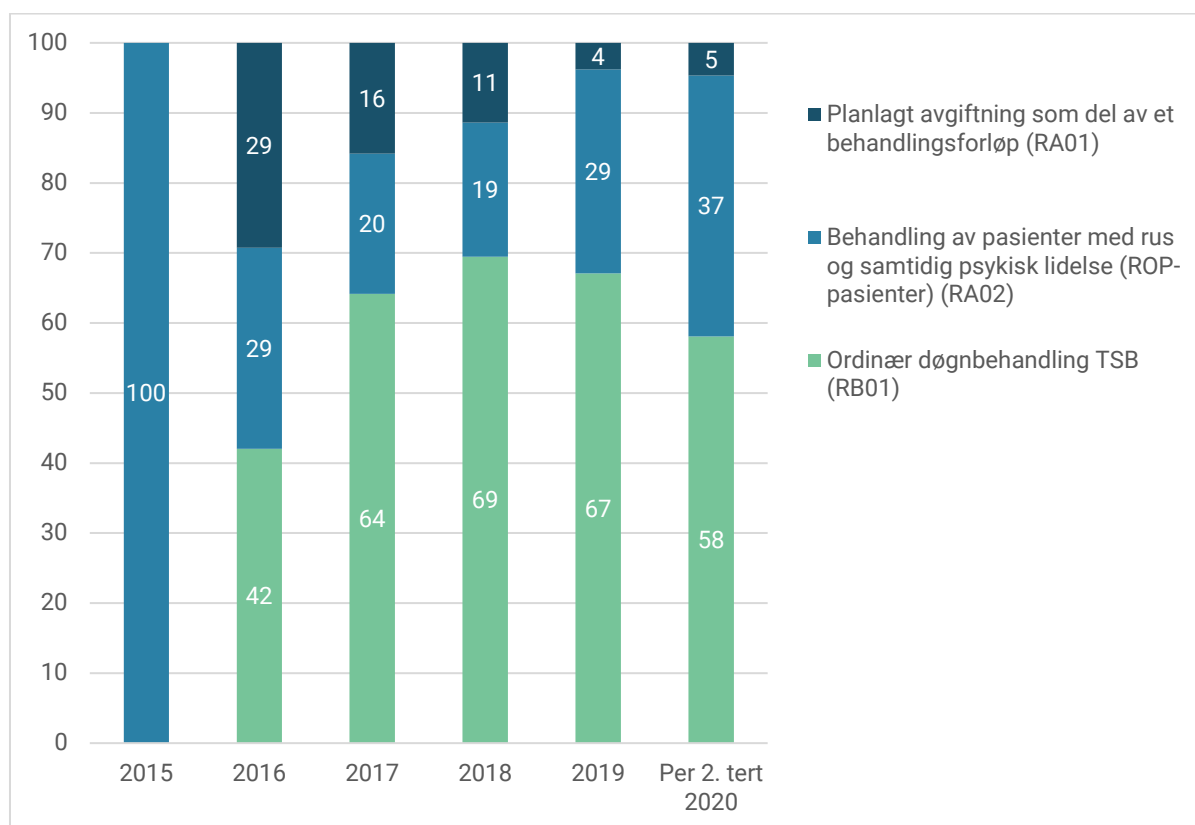
Innen psykisk helsevern for voksne er andelen regninger fordelt på FBV-tjenestekodene mer variert. Vi kan se at andelen regninger for behandling av VB01 alvorlige psykoselidelser har økt fra 26% i 2016 til 75% per 2. tertial 2020. Tabell 6 viser at det så langt i 2020 er flere regninger innenfor denne tjenesten enn det var i hele 2019. Også behandling for VB05 Komplekse traumer har tidligere år hatt en betydelig andel regninger. Siden 2017 har denne andelen gått ned, og vi observerer at per 2. tertial 2020 var andelen liten. Det er registrert 161 regninger så langt i 2020, sammenlignet med 3 644 regninger i hele 2019.

For somatiske tjenester er det utredninger innen ulike hjerte og kar sykdommer (SA) som hatt den største andelen av regninger siden 2017. Dette gjelder også per 2. andre tertial 2020. Det er spesielt SA02 Hjerteutredning hos spesialist inkludert ultralyd av hjerte, SA03 Hjerteutredning hos spesialist (inkludert andre undersøkelser enn arbeids-EKG og ultralyd av hjerte som er indisert) og SA91 Hjerteutredning hos spesialist inkludert arbeids-EKG og ultralyd som har et spesielt høyt volum av antall regninger. Tjenester innen fordøyelsessystemet (SE) har også hatt en betydelig andel regninger siden 2016, selv om andelen har gått ned fra 61 prosent i 2016 til 31 prosent i 2019. Så langt i 2020 er andelen på nivå med det den var for hele 2019. Av tjenester/utredning relatert til fordøyelsessystemet (SE) har det vært SE91 Mage-tarm undersøkelse, gastroskopi og SE92 Mage-tarm undersøkelse, koloskopi det har vært flest antall regninger for siden 2016.

Tabell 5: Antall regninger (episoder) fordelt på FBV-tjenestekode innen TSB i perioden fra 3. tertial 2015 til og med 2. tert 2020. Kilde: KUHR

FBV-Kode	Tjeneste/behandling	2015	2016	2017	2018	2019	Per 2. tert 2020
RA01	Planlagt avgiftning som del av et behandlingsforløp	0	3696	3461	4119	1790	1682
RA02	Behandling av pasienter med rus og samtidig psykisk lidelse (ROP-pasienter)	14	3625	4373	6923	13726	13454
RB01	Ordinær døgnbehandling TSB	0	5313	14034	25134	31595	20989
Totalt	Totalt	14	12634	21868	36176	47111	36125

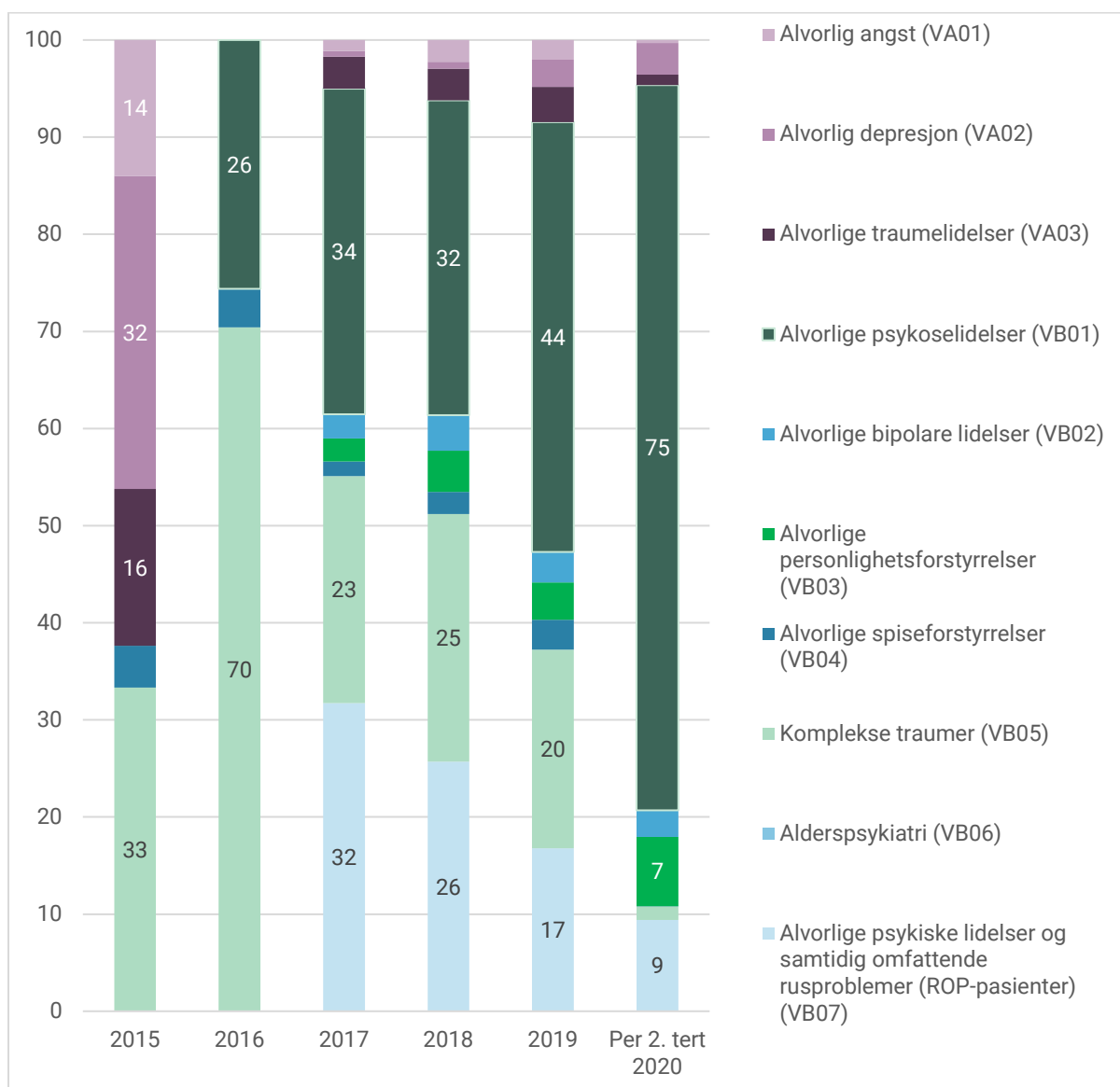
Figur 7: Andel regninger (episoder) innen TSB fordelt på FBV-tjenestekode i perioden fra 3. tertial 2015 til og med 2. tertial 2020. Kilde: KUHR

Tabell 6: Antall regninger (episoder) fordelt på FBV-tjenestekode innenpsykisk helsevern for voksne i perioden fra 3. tertial 2015 til og med 2. tertial 2020. Kilde: KUHR

FBV-Kode	Tjeneste/behandling	2015	2016	2017	2018	2019	Per 2. tert 2020
VA01	Alvorlig angst	13	0	163	426	362	34
VA02	Alvorlig depresjon	30	0	85	134	496	370
VA03	Alvorlige traumelidelser	15	0	470	613	647	122
VB01	Alvorlige psykoselidelser	0	1088	4815	6120	7889	8482
VB02	Alvorlige bipolare lidelser	0	0	355	694	559	309
VB03	Alvorlige personlighetsforstyrrelser	0	0	340	801	683	809
VB04	Alvorlige spiseforstyrrelser	4	168	216	430	547	1
VB05	Komplekse traumer	31	2991	3356	4812	3644	161
VB06	Alderspsykiatri	0	0	0	0	0	0
VB07	Alvorlige psykiske lidelser og samtidig omfattende rusproblemer (ROP-pasienter)	0	0	4554	4854	2992	1068
Totalt	Totalt	93	4247	14354	18884	17819	11356

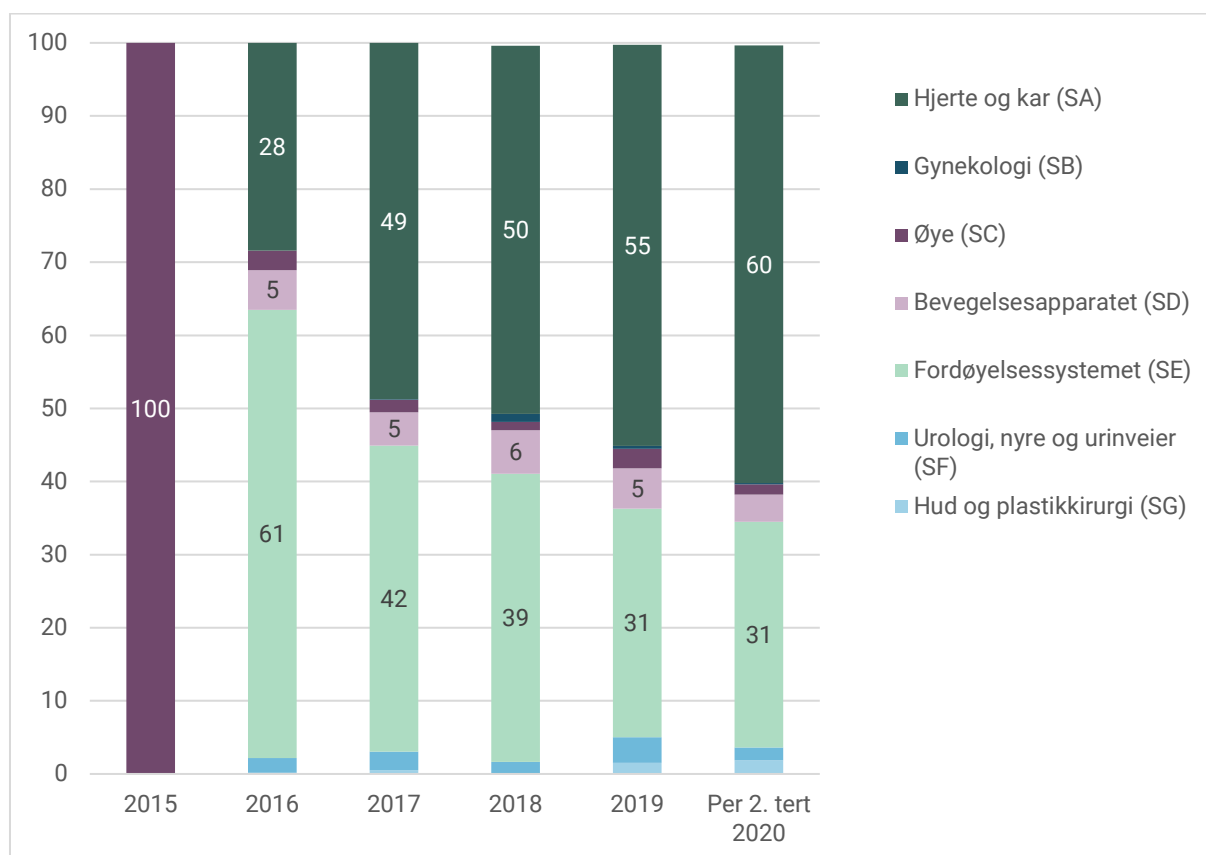
Figur 8: Andel regninger (episoder) innen psykisk helsevern for voksne fordelt på FBV-tjenestekode i perioden fra 3. tertial 2015 til og med 2. tertial 2020. Kilde: KUHR

Tabell 7: Antall regninger (episoder) fordelt på FBV-tjenestekode innen somatikk i perioden fra 3. tertial 2015 til og med 2. tert 2020.

FBV-Kode	Tjeneste/behandling	2015	2016	2017	2018	2019	Per 2. tert. 2020
SA01	Hjerteutredning hos spesialist inkludert arbeids-EKG	0	25	160	436	798	433
SA02	Hjerteutredning hos spesialist inkludert ultralyd hjerte	0	183	1079	2229	4036	3058
SA03	Hjerteutredning hos spesialist (inkludert andre undersøkelser enn arbeids-EKG og ultralyd hjerte som er indisert)	0	13	46	96	488	750
SA04	Ultralyd halskar	0	16	74	49	193	84
SA91	Hjerteutredning hos spesialist inkludert arbeids-EKG og ultralyd	0	284	885	1339	2614	1953
SA95	Kontroll hos spesialist inkludert arbeids-EKG eller ultralyd hjerte	0	0	0	50	260	378
SA96	Kontroll hos spesialist inkludert arbeids-EKG og ultralyd hjerte	0	0	0	15	58	84
SA97	Kontroll hos spesialist (inkludert andre undersøkelser enn arbeids-EKG og ultralyd hjerte som er indisert)	0	0	0	46	197	277
SB01	Operasjon av genitalt fremfall	0		3	93	62	17
SB02	Urinlekkasje operasjon	0	0	0	0	0	0
SB03	Urinlekkasje urodynamisk utredning	0	0	0	0	0	0
SC01	Grå stær	23	49	78	96	425	165
SD01	Hofteartrose behandling med totalprotese	0	0	0	0	28	25
SD02	Kneleddsartrose behandling med protese	0	0	0	0	22	21
SD03	Ganglion hånd	0	17	40	63	61	28
SD04	Ganglion fot	0	2	2	17	28	8
SD05	Fjerning av metall (ikke i nakke og rygg)	0	0	0	2	8	23
SD07	Hallux valgus	0	0	0	108	195	66
SD08	Hammertå	0	0	4	30	38	14
SD09	Carpal tunnel syndrom	0	80	139	162	199	130
SD10	Triggerfinger	0	0	0	29	86	37
SD11	Inngrodd negl	0	0	25	38	106	54
SD12	Slitasje i tommelens rotledd	0	0	0	4	10	4
SD13	Interdigitalt nevroin i fot (inkl. Mortons matatarsalgi)	0	0	0	50	84	29
SE05	Åpen enkeltsidig brokkoperasjon hos voksne, lår og lyske	0	0	0	31	23	23
SE06	Åpen dobbeltsidig brokkoperasjon hos voksne, lår og lyske	0	0	0	1	3	2
SE07	Laparoskopisk enkeltsidig brokkoperasjon hos voksne, lår og lyske	0	0	6	117	207	162
SE08	Laparoskopisk dobbeltsidig brokkoperasjon hos voksne, lår og lyske	0		2	30	44	26
SE91	Mage-tarm undersøkelse, gastroskopi	0	375	838	1362	2112	1516
SE92	Mage-tarm undersøkelse, koloskopi	0	722	815	1489	2361	1755
SE93	Mage-tarm undersøkelse, sigmoidoskopi	0	14	14	32	31	20
SE94	Mage-tarm undersøkelse, rektoskopi	0	13	253	272	150	113
SF01	Godartet forstørret prostata	0	0	0	122	0	5
SF02	Trang forhud, voksne fra fylte 16 år	0	16	80	12	168	65
SF03	Cystoskopi	0	21	37	0	384	132
SG	Forundersøkelse tilknyttet somatisk tjeneste som ikke leder til behandling (mappes til SZ00)	0	3	23	0	0	0
SG01	Brystreduserende operasjon kvinne	0	0	0	5	227	206
SG02	Brystreduserende operasjon mann (gynekomasti)	0	0	0	0	10	16
SZ00	Forundersøkelse tilknyttet somatisk tjeneste som ikke leder til behandling. Tidligere kodet SG	0	0	0	32	41	39
Totalt	Totalt	23	1 833	4 603	8 457	15 757	11 718

Figur 9: Andel regninger (episoder) innen somatikk fordelt på FBV-tjenestekodegruppe i perioden fra 3. tertial 2015 til og med 2. tertial 2020. Kilde: KUHR

3.2 Utbetalte refusjoner i godkjenningsordningen

Det er fastsatt en nasjonal refusjonsordning for de ulike tjenestene som inngår i godkjenningsordningen. I tillegg er det laget et mindre sett av prisregler. For døgntjenester innen TSB, psykiske helsevern og rehabilitering gis det refusjon per oppholdsdøgn, mens innenfor somatiske tjenester gis det refusjon per utredning, dagkirurgiske inngrep eller kirurgisk døgnbehandling⁵.

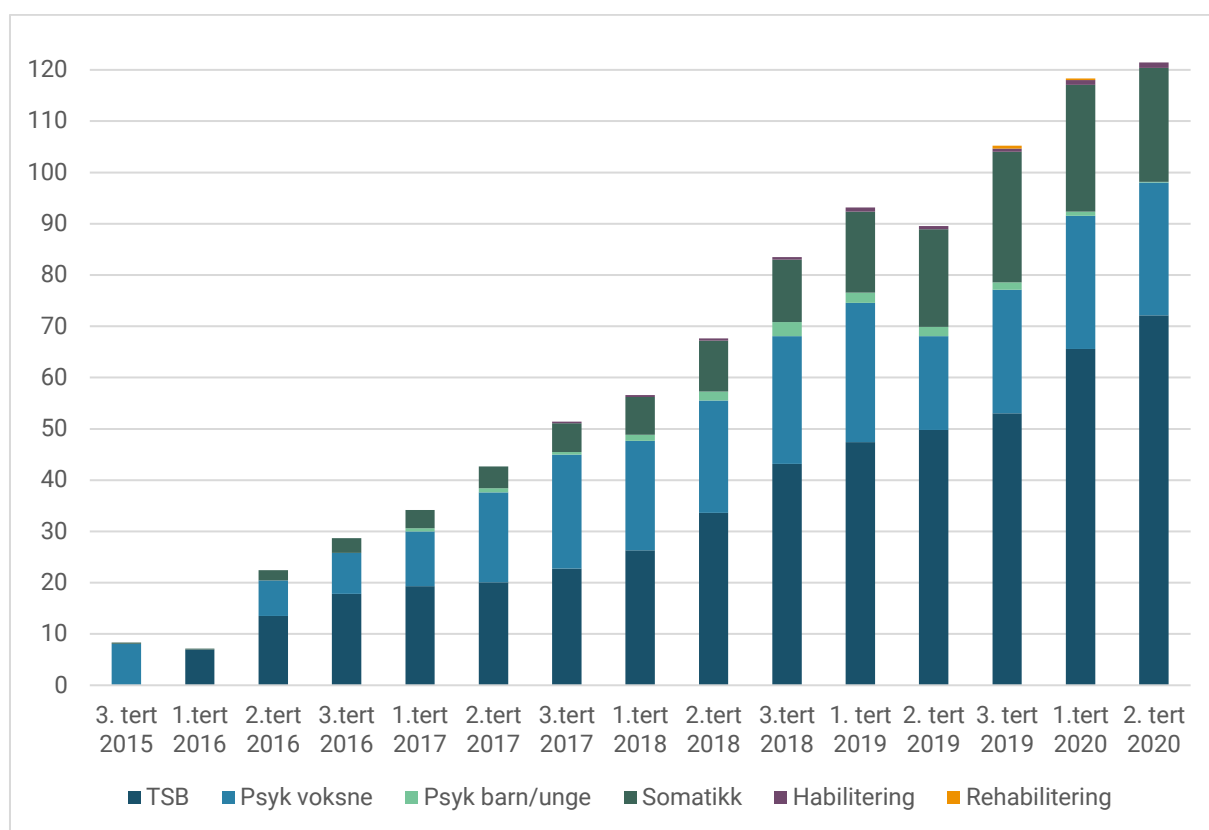
Tabell 8 og figur 10 viser utbetalte refusjoner per tjenesteområde, mens tabell 9 og 10 viser tilsvarende fordelt etter pasientenes bostedsregion. Utbetalte refusjoner i godkjenningsordningen har økt fra nær 60 millioner i 2016 til om lag 288 millioner i 2019. Per 2020 er utbetalingene foreløpig registrert til om lag 240 millioner kroner, hvorav 121 av disse er registrert i 2. tertial. Dette er i underkant av 30 millioner kroner og 36 prosent mer enn i 2. tertial 2019. Tjenesteområde TSB står for 59 prosent av de utbetalte refusjonene hittil i 2020, og som figur 7 viser har TSB stått for den største andelen av utbetalte refusjoner siden 2016, etterfulgt av psykisk helsevern for voksne.

⁵ Nærmere informasjon om dette finnes på nettsiden <https://www.helfo.no/fritt-behandlingsvalg/fritt-behandlingsvalg-fbv>.

Tabell 8: Utbetalte refusjoner (millioner kroner) i godkjenningsordningen etter tjenesteområde i perioden fra 3. tertial 2015 til og med 2. tertial 2020. Kilde: KUHR.

	2015	2016	2017	2018	2019	1. tert 2020	2. tert 2020	Per 2. tert 2020	Totalt
TSB	0,0	38,4	62,2	103,1	150,2	65,6	72,1	137,7	491,7
Psyk voksne	8,0	14,9	50,5	68,1	69,5	26,0	25,9	51,9	262,9
Psyk barn/unge	0,0	0,0	1,9	5,7	5,3	0,8	0,1	0,9	13,9
Somatikk	0,2	5,0	13,4	29,5	60,3	24,7	22,2	46,9	155,4
Habilitering	0,0	0,0	0,3	1,3	2,0	0,9	1,1	2,0	5,6
Rehabilitering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,3	0,0	0,3	0,8
Totalt	8,3	58,3	128,2	207,7	287,9	118,3	121,4	239,8	930,2

Figur 10: Utbetalte refusjoner (millioner kroner) per tertial fordelt på tjenesteområde i perioden fra 3. tertial 2015 til og med 2. tertial 2020. Kilde: KUHR.

Tabell 9 viser at om lag 180 millioner kroner i utbetalte refusjoner per 2. tertial 2020 gjelder pasienter med bosted i region Sør-Øst. Dette utgjør 74 prosent av de totale refusjonene hittil i 2020. 15 prosent av de utbetalte refusjonene kan knyttes til pasienter med bosted i region Vest, mens andel utbetalte refusjoner knyttet til pasienter med bosted i regionene Midt-Norge og Helse Nord er på henholdsvis 4 prosent og 9 prosent.

Som vi ser av tabell 10 har region Sør-Øst hatt den største andelen utbetalte refusjoner i de tre tjenesteområdene TSB, psykisk helsevern for voksne og somatikk. Regionenes andel av refusjoner i godkjenningsordningen var tilnærmet uendret fra 2019 til 2. tertial 2020.

Tabell 9: Utbetalte refusjoner (millioner kroner) i godkjenningsordningen etter bostedsregion for perioden fra 3. tertial 2015 til og med 2. tertial 2019. Kilde: KUHR.

	2015	2016	2017	2018	2019	1. tert 2020	2. tert 2020	Per 2. tert 2020	Totalt
Helse Sør-Øst	6,5	15,5	65,6	142,0	219,4	88,6	89,4	177,9	626,9
Helse Vest	1,0	34,3	44,3	35,0	37,3	17,1	18,9	36,0	188,0
Helse Midt-Norge	0,4	3,7	2,9	6,9	10,9	4,4	6,5	10,9	35,8
Helse Nord	0,4	4,7	15,4	23,8	20,1	8,2	6,7	14,9	79,3
Annet	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,3
Totalt	8,3	58,3	128,2	207,7	287,9	118,3	121,4	239,8	930,2

Tabell 10: Utbetalte refusjoner (millioner kroner) i godkjenningsordningen etter bostedsregion fordelt på tjenesteområdene TSB, Psykisk helsevern for voksne og somatikk i perioden fra 2018 til og med 2. tertial 2020.

	TSB			Psyk Voksne			Somatikk		
	2018	2019	Per 2. tert 2020	2018	2019	Per 2. tert 2020	2018	2018	Per 2. tert 2020
Helse Sør-Øst	52,2	117,2	103,6	57,8	48,3	34,1	27,0	50,5	38,5
Helse Vest	29,5	21,5	24,3	2,1	3,2	2,9	2,2	8,6	7,4
Helse Midt-Norge	1,7	1,1	2,2	4,5	9,6	8,4	0,0	0,1	0,1
Helse Nord	19,8	10,4	7,6	3,7	8,4	6,5	0,2	1,0	0,8
Annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Totalt	103,1	150,2	137,7	68,1	69,5	51,9	29,5	60,3	46,9

Fritt behandlingsvalg

Utgitt

November 2020

Bestillingsnummer

IS-2958

Utgitt av

Helsedirektoratet

Postadresse

Pb. 7000 St Olavs plass, 0130
Oslo

Besøksadresse

Universitetsgata 2, Oslo

Telefon 810 20 050

Faks 24 16 30 01

Forfatter:

Sara Solberg Vågseter

Forsidefoto

Lisa Westgaard/Tinagent

Design

Itera as

Hftet kan bestilles hos

Helsedirektoratet

v/ Trykksaksekspedisjonen

e-post trykksak@helsedir.no

Telefon 24 16 33 68

Faks 24 16 33 69

Ved bestilling, oppgi bestillings-
nummer:

IS-2958

www.helsedirektoratet.no

Fritt behandlingsvalg

Utgitt

November 2020

Bestillingsnummer

IS-2958

Utgitt av

Helsedirektoratet

Postadresse

Pb. 7000 St Olavs plass, 0130
Oslo

Besøksadresse

Universitetsgata 2, Oslo

Telefon 810 20 050

Faks 24 16 30 01

Forsidefoto

Lisa Westgaard/Tinagent

Design

Itera as

Heftet kan bestilles hos

Helsedirektoratet

v/ Trykksaksekspedisjonen

e-post trykksak@helsedir.no

Telefon 24 16 33 68

Faks 24 16 33 69

Ved bestilling, oppgi bestillings-
nummer:

IS-2958

www.helsedirektoratet.no